

Політична культура та ідеологія

УДК 327.82(477-651.2:470-651.1)''2025''

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17838816>

Старі ідеологеми нової команди Трампа: геополітичний ґрунт проросійських мага-наративів

Гай-Нижник Павло Павлович,

доктор історичних наук, Інститут політичних і етнонаціональних

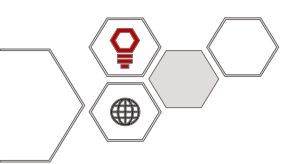
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України,

Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8912-8398>

Прийнято: 14.11.2025 | Опубліковано: 30.11.2025

Анотація. У статті досліджується основні історико-політологічні засади, що лягли в базисні світоглядні бачення 47-м президентом США Д.Трампом міжнародної політики і стали кластерами матриці т.зв. «доктрини Трампа» й, відповідно, визначають концепцію зовнішньої політики Сполучених Штатів. Проаналізовано і виявлено головні політичні групи (фракції) в оточенні Д.Трампа, що впливають на впровадження геополітики та геостратегії офіційного Вашингтона, а також визначено авторське бачення напрямних формування новітньої глобальної моделі світового ладу і системи міжнародної безпеки.

Ключові слова: Трамп, геополітика, зовнішня політика, міжнародна безпека.

**Old ideologues of Trump's new team:
the geopolitical groundwork for pro-Russian maga-narratives**

Pavlo Hai-Nyzhnyk,

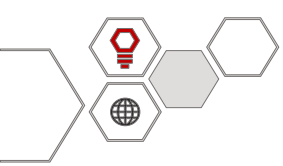
Doctor of Historical Sciences, Kuras Institute of Political and Ethnic Studies
of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8912-8398>

Abstract. The article examines the main historical and political principles that formed the basic worldview of the 47th US President D.Trump in international politics and became clusters of the matrix of the so-called "Trump doctrine" and, accordingly, determine the concept of foreign policy of the United States. The main political groups (factions) in D.Trump's entourage that influence the implementation of geopolitics and geostrategy of official Washington are analyzed and identified, and the author's vision of the directions of the formation of the newest global model of world order and international security system is also determined.

Keywords: Trump, geopolitics, foreign policy, international security.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна, що розпочалася 2014-го року, є природним продовженням гібридної війни РФ проти України з початку 1990-х та черговою розв'язкою вузла історичного протистояння українського народу з імперською навалю з Півночі (з Петербурга і Москви). Війна ж, що розпочалася 2022 року як складник великої російсько-української війни, є всеохопною, нищівною та цивілізаційно-екзистенційною. Мета Російської Федерації – знищення держави Україна й усього українського народу, тож це вторгнення цілком обґрунтовано можна й потрібно визначати як тотальну війну, як війну за життя.

Війна ця є й викликом і випробуванням також і для цілої Європи та усього Світу. Водночас на важелях світової трансформації та різкої зміни системи

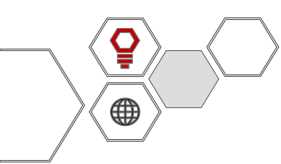
координат й архітектури глобальної безпеки кардинально відбилася «нова» геополітика і геостратегія влади США. Лише сліпий не побачить, а глухий не почує як окремі наративи з вуст Д.Трампа та його найближчого оточення є подібними до наративів, що роками повторює Путін та Кремлівська пропаганда.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує про відсутність комплексної праці з розглядом і обґрунтуванням історико-політологічних засад та ключових доктрин, що формують політичний світогляд Д. Трампа та його оточення й визначають основи міжнародної політики США (чи т.зв. зовнішньополітичної доктрини Д.Трампа) тощо. Певну окресленість, в контексті глобальної гранд-стратегії РФ і В.Путіна, як і огляд ключових засад стратегії національної безпеки США останніх років здійснив автор цієї статті (П.Гай-Нижник) у монографії «Сенсові ідеологеми В.Путіна: наративи ціннісних маніпуляцій та casus belli геополітики і геостратегії РФ» [1].

Тож **завданням** статті є заповнити лакуну в питанні виявлення й аналізу політичного світогляду Д.Трампа та його оточення, що являє собою надзвичайну **актуальність** з огляду на сучасні геополітичні процеси. Відповідно **метою дослідження** є розкрити, проаналізувати і комплексно сформулювати основні підґрунтя та засадничі складові міжнародної політики США (зовнішньополітичної доктрини Д.Трампа) й виявити ключові групи (фракції) в оточенні 47-го президента Сполучених Штатів, що впливають на геополітику і геостратегію офіційного Вашингтона.

Методологічна основа статті базується на таких принципах як об'єктивність, контекстуальність, історизм і багатофакторність. Основними методами дослідження є історичний метод і ситуаційний аналіз. Застосовуються методи логічного, текстологічного, порівняльного аналізу, а також проблемно-хронологічний і персоніфікаційний.

Виклад основного матеріалу. З огляду на новий реверс у зовнішній політиці Вашингтона, 17 лютого у Єлисейському палаці в Парижі відбулася термінова зустріч європейських лідерів. А США у столиці Саудівської Аравії

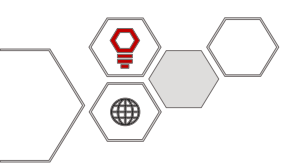

Ер-Ріяді розпочали 18 лютого 2025 р. перемовини з Росією. «Ми всі бачимо, як швидко змінюється світ», – заявив В.Путін своїм службам безпеки після російсько-американської зустрічі в Саудівській Аравії. Москва та Вашингтон, за його словами, тепер готові вирішувати «стратегічні проблеми в архітектурі світу» [2]. У наступні тижні навіть найяструбіші радники В.Путіна були здивовані швидкістю, з якою тон Білого Дому щодо Кремля змінився. Дійшло до того, що на Мюнхенській конференції з безпеки у лютому 2025 р. віцепрезидент США Д.Венс заявив, що ерозія демократії в Європі становить більшу загрозу для континенту, ніж Росія чи Китай.

На додаток державний секретар США М.Рубіо з'явився 5 березня 2025 р. на телеканалі Fox News із попелястим хрестом на чолі¹ й заявив в інтерв'ю для шоу «Генніті», що повномасштабна війна РФ супроти України, «відверто кажучи, це проксі-війна між двома ядерними країнами – США, які допомагають Україні, та Росією. І їй потрібно покласти край» [3]. Таким чином М.Рубіо використав риторику, яку Москва просуває вже давно, адже від моменту початку війни супроти України Росія неодноразово стверджувала, що ця війна є частиною ширшої конфронтації із Заходом. При цьому слід зауважити, що нова адміністрація Сполучених Штатів чи не щодня публічно оперувала кремлівськими і путінськими наративами не лише щодо України, а й щодо Європи і власних союзників по НАТО.

Політика Д.Трампа щодо Росії у 2025 році все частіше звучала так, наче її диктують з Кремля. Новий етап прямих контактів США з російським президентом розпочався близько 11 лютого 2025 р., коли спеціальний посланець Д.Трампа С.Віткофф провів першу з кількох тривалих зустрічей з В.Путіним. 12 лютого Д.Трамп і В.Путін говорили телефоном близько 90 хвилин. Наступного дня Д.Трамп публічно виключив можливість вступу

¹ «Попелястий хрест» – символ покаяття та тлінності життя, що прийнятий у християн-католиків. Символ на чолі пов'язаний з католицьким обрядом Попелястої середи, який відзначається на початку Великого посту в Римо-Католицькій Церкві. 2025 року Попеляста середа припала на 5 березня, саме цього дня католики малюють хрест із попелу на чолі як знак покаяття та духовного очищення.

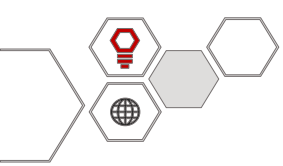

України до НАТО, заявивши, що прагнення Києва приєднатися до альянсу спричинило війну. Вимога В.Путіна щодо недопущення вступу України до НАТО була одним з центральних мотивів його вторгнення у лютому 2022 року, хоча сам напад, навпаки, підштовхнув Швецію та Фінляндію до вступу до Альянсу, тим самим значно збільшивши кордон НАТО з Росією. США за президента Д.Байдена, а також їхні європейські союзники заявляли, що Україна має суверенне право подати заявку на членство в НАТО, підтримуючи цей курс, хоча й не встановлювали конкретних термінів.

За п'ять днів після телефонної розмови С.Віткофф вирушив до Саудівської Аравії на переговори з міністром закордонних справ Росії С.Лавровим. У цей же час Д.Трамп у коментарях для преси озвучив ще одну кремлівську тезу, розкритикувавши введення в Україні воєнного стану у відповідь на російське вторгнення та назвавши В.Зеленського «диктатором без виборів». Хоча В.Путін вже давно заперечував легітимність В.Зеленського після закінчення терміну його повноважень у травні 2024 року, аналіз показує, що В.Трамп почав висловлювати подібні звинувачення лише після розмови з російським лідером [4].

Згідно з аналізом його публічних заяв, проведеним агентством Bloomberg, з моменту телефонної розмови Д.Трампа з В.Путіним 12 лютого (їхнього першого прямого контакту після повернення Д.Трампа до влади) у риторичі офіційного Вашингтона намітилося зрушення: президент США почав дедалі частіше повторювати конкретні російські тези про конфлікт в Україні.

Bloomberg використовував мовну модель (Large Language Model) для аналізу понад 300 публічних заяв Д.Трампа від серпня 2024 р. до середини березня 2025 р., а також понад 3000 повідомлень у соціальних мережах, опублікованих самим президентом Сполучених Штатів та членами його адміністрації з початку 2025 року. Ця технологія дозволяє порівнювати зміст висловлювань у великих масивах тексту, навіть якщо формулювання різняться. Результати дослідження, перевірені журналістами, підтвердили: існує

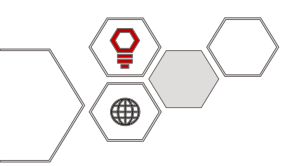

кореляція між контактами адміністрації Д.Трампа з В.Путіним та наступними заявами президента США. Висловлювання і дописи американського лідера відображали позиції російського диктатора з таких питань, як окупація територій, прагнення Києва вступити до НАТО та політична легітимність президента України В.Зеленського. «Трамп повторюєза Путіним», – сказала Ф.Гілл, колишня головний радник з питань Росії в Раді національної безпеки США в першу каденцію Д.Трампа. – «Він прагне зблизитися з Путіним» [4].

Претензії В. Путіна на Крим та чотири області східної та південної України знову активно обговорювалися в ЗМІ після третьої зустрічі С.Віткоффа з В.Путіним 11 квітня 2025 року². «Цей мирний договір стосується так званих п'яти територій», – сказав С.Віткофф в інтерв'ю Fox News. Д.Трамп знову підхопив кремлівський наратив 14 квітня, заявивши, що Україна сама почала конфлікт. «Ви не починаєте війну з кимось, хто в 20 разів більший за вас, а потім сподівається, що вам надішлють ракети», – прокоментував він часті прохання В.Зеленського про постачання озброєння³. А 23 квітня 2025 р. вже віцепрезидент США Д.Венс підкреслював позицію В.Путіна щодо територіальних питань, заявивши в Індії: «Поточні лінії фронту, деє поблизу них, зрештою, і стануть новими межами конфлікту» [4].

² Друга зустріч С.Віткоффа з В.Путіним відбулася 13 березня. Після цієї розмови він дав велике інтерв'ю Т.Карлсону (прихильнику Д.Трампа, який сам раніше, у лютому 2024 р., довго розмовляв з В.Путіним). С.Віткофф сказав Т.Карлсону, що США перебувають у стані війни з Росією через нашого проксі – Україну, і заявив, що на окупованих українських територіях було проведено референдуми, на яких переважна більшість населення висловилося за приєднання до Росії. Ці заяви знову повторювали давно озвучені публічні тези В.Путіна, які він неодноразово висловлював, у тому числі на саміті БРІКС 18 жовтня 2024 р. і повторив у червні 2024 р. на зустрічі зі співробітниками МЗС Росії, виправдовуючи незаконну окупацію та анексію українських територій. Йшлося, зокрема, про те, що НАТО веде війну з РФ, використовуючи українських солдатів як проксі. Нагадаю принагідно, що Генеральний секретар ООН А.Гутерріш назвав ці референдуми порушенням Статуту ООН та норм міжнародного права, а більшість країн відмовилися визнавати їхні результати.

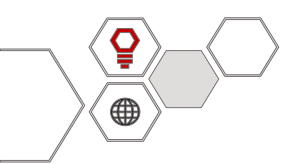
³ 30 квітня 2025 р. між США та Україною було підписано угоду про доступ до природних ресурсів. Хоча умови угоди виявилися дещо кращими, ніж спочатку передбачалося, вона, як і раніше, свідчить не про те, що адміністрація Д.Трампа була віддана мирному процесу у російсько-українській війні, спрямованому на створення вільної, суверенної та процвітаючої України, як заявив міністр фінансів США С.Бессент, і не про допомогу жертві агресії у протистоянні з потужнішим нападником, а про неокolonіальну експлуатацію і по суті – здирництво, використовуючи воєнну вразливість і залежність іншої держави. Незважаючи на все це, під час війни Київ був примушений її підписати під неймовірним тиском і шантажем з боку Вашингтона. Властиво, для України ця зробка стала не стільки економічною угодою, скільки необхідним елементом перформативного підпорядкування, щоби США хоч якось продовжували підтримувати її боротьбу з Росією.

Кремль, зі свого боку, оманливо підігравав Білому Дому: майже відразу саме Європа – а не США – стала джерелом нестабільності в російському пропагандистському наративі, а Росія, Китай та Америка відтепер сформуують нову структуру світу. Чверть столітні витримка і зусилля В.Путіна, здавалося, почали давати свої плоди у неочікуваній динаміці та з найнесподіванішого боку. Тепер, коли Д.Трамп вивів Москву зі скрутного становища та демонстративно призупинив важливу військову допомогу і заборонив союзникам надавати розвідувальні дані Києву 4 березня 2025 р., В.Путін побачив нову можливість кардинально змінити становище Росії у світі та здійснити свою гранд-стратегію з поглинання України, вичавлення НАТО зі Східної Європи, розколу Альянсу разом з розвалом ЄС і демонтажу існуючої системи планетарної безпеки.

У підсумку, після телефонної розмови президентів США і РФ 19 травня 2025 р., стало очевидним, якщо Д.Трамп знову не змінить свій курс, що В.Путін отримав саме те, до чого прагнув – не лише припинення тиску Вашингтона на Москву, а й глибоку тріщину всередині НАТО, між американцями та їхніми традиційними європейськими союзниками, які заявили, що продовжуватимуть вводити санкції проти Росії й підтримуватимуть Україну.

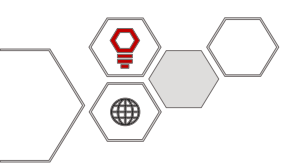
«Із самого початку роботи адміністрації Трампа політика полягає в тому, щоб чинити тиск на жертву – Україну, а не на агресора – Росію... Мир за будь-яку ціну – це зовсім не мир, це умиротворення. І історія неодноразово вчила нас, що умиротворення не веде до безпеки, стабільності чи процвітання. Воно призводить до більшої війни та страждань», – написала 16 травня 2025 р. Б.Брінк, колишній посол США в Україні та багаторічний співробітник дипломатичної служби, що залишила Київ у квітні 2025 року [5]. Д.Трамп спробував купити В.Путіна потеплінням стосунків і поступками, в тому числі й через примус України до самовбивчого миру з Росією, проте у Москві вже були переконані, що глобальна реорганізація, до якої він закликав і прагнув десятиліттями, нарешті намітилася і постала на порядку денному.

Свого часу адміністрація президента США Д.Байдена прагнула дипломатичної ізоляції Росії та заявляла, що будь-які переговори про долю України мають вестися за участю українців, проте новообраний президент Д.Трамп відійшов від цього підходу. 12 лютого 2025 р. Вашингтон зробив перший залп з руйнації санкційної стіни навколо РФ, оголосивши про дуже сердечну телефонну розмову між Дональдом Трампом та Володимиром Путіним. Президент Д.Трамп заявив, що хоче «укласти угоду», щоб «припинити цю безглузду війну» в Україні й лише потім американський лідер зателефонував до президента України В.Зеленського, щоб повідомити про це. Тож Д.Трамп здійснив різкий поворот, заявивши про намір вести переговори з Москвою про припинення війни поза участю Києва та європейських партнерів. Відтак процес деізоляції Росії, що розпочався з подачі Д.Трампа, став першою тактичною перемогою В.Путіна на міжнародній арені в дипломатичній війні із Заходом.

Наступного дня (13 лютого) міністр оборони П.Гетсет заявив союзникам у Брюсселі, що США мають важливіші справи в інших регіонах планети і пояснив ще до початку переговорів з Москвою, що Україні доведеться відмовитися від завойованих Росією територій та від ідеї вступу до НАТО. Москва аплодувала. Мюнхенська конференція з безпеки 14–16 лютого вразила світ риторикою офіційних представників США і стала свідком розриву трансатлантичних відносин. Ба більше, 30 січня 2025 р. державний секретар США М. Рубіо в інтерв'ю шоу М.Келлі фактично повторив путінські наративи про Америку та її негативну роль у так званому однополярному світі, що свідчило про те, як глибоко кремлівська пропаганда встигла занутитися й опанувати свідомість «нових правих», що здобули владу у Вашингтоні.

«Ми взяли на себе відповідальність стати своєрідним світовим урядом у багатьох випадках, намагаючись вирішити кожну проблему. І у світі відбуваються жахливі речі. [...] Це ненормально, коли у світі є однополярна держава», – зазначав він. – «Це була аномалія. Це був продукт закінчення Холодної війни, але зрештою ви повернетеся до точки, де у вас був

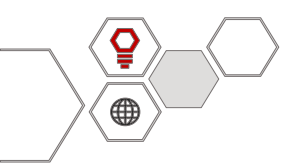
багатополярний світ, багато великих держав у різних частинах планети. Ми стикаємося з цим зараз щодо Китаю і певною мірою Росії, а потім у вас є держави-ізгої, такі як Іран і Північна Корея, з якими вам доводиться мати справу» [6]. Таким чином «нові праві» у Білому Домі повірили у пропаганду В.Путіна й публічно визнали, що американська гегемонія у світі завершилася.

Але чи запозичила нова адміністрація США (Д.Трампа) певні ідеологеми саме В.Путіна чи вони влучно збігаються у певних точках дотику і є спільно й окремішньо суголосними водночас? А отже – яким є глибше ідеологічно-теоретичне коріння світогляду Дональда Трампа, що впливає на його практичну діяльність й обумовлює таким чином основний формат зовнішньої політики Сполучених Штатів? У чому полягають суть і логіка зовнішньополітичної доктрини США за другого президентства Д.Трампа?

Насправді, адміністрація «нових правих» Д.Трампа, гіпертрофовано і кострубато намагалася схрестити кілька доктин різних епох, основними з яких є стратегічні зовнішньополітичні комбінації Д.Монро, Р.Ніксона, Р.Рейгана та П.Б'юкенена.

У новій гранд-стратегії США головною метою є відновлення величї Америки через розв'язання її внутрішніх протиріч і проблем з побудови новітньої глибинної стійкості, створення навколоамериканської смуги безпеки у Західній півкулі Землі, розв'язання «вічного» вузла протиріч на Близькому Сході з нейтралізацією Ірану та пригорненням Індії й домінацією разом з новітніми союзниками (наразі це Японія, Австралія, Філіппіни, Нова Зеландія) в Індійсько-Тихоокеанському регіоні з єдиною зовнішньополітичною ціллю – приборкання Китаю та його експансії, що є загрозою національній безпеці США.

Власне така геостратегія цілком вписується в заходах щодо «опіки» Америкою Гренландією, Канадою, Мексикою і Панамським каналом та півднем Західної півкулі, яку сповідував свого часу ще *президент США Д.Монро*.

Нагадаю... Проголошена у президентському посланні 1823 року доктрина Монро стала першим системним викладом принципів поведінки США на міжнародній арені:

1) Америка має бути об'єктом колонізації;

2) Європейські країни не повинні здійснювати інтервенції в Латинську Америку (цей принцип було висунуто у зв'язку з можливою спробою придушення антиіспанського руху силами Священного Союзу).

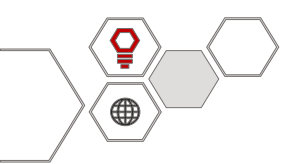
Таким чином, *першими стратегічними установками американської республіки стали такі принципи:*

- прагнення відокремити свою долю від Європи;
- протиставлення себе європейським державам виходячи з моральних категорій;
- усвідомлення та підкреслення як крихкості самого експерименту з виникненням США, так і почуття обраності.

Залежно від ситуації, ці тези могли служити як ізоляціоністській, так і інтервенціоністській політиці. Дещо пізніше і майже одночасно з'явилися поняття «*явного переднакреслення*» (її у 1845 р. висунув публіцист Д.О'Салліван у статті під назвою «Анексія») та *доктрина президента Д.Полка*, які стали основою політики континенталізму, що передбачала розширення США Південь і Захід.

«Прощальне звернення Вашингтона», доктрина Монро і доктрина «явного переднакреслення» лягли в основу американської стратегії XIX ст.:

- відданість демократії;
- протиставлення європейській системі;
- експансія не колоніального, але континентального типу;
- неучасть у союзах;
- домінування у зоні доктрини Монро;
- рівні можливості у торгівлі та свобода морів (для США).

Іншим вектором зовнішньополітичної стратегії Д.Трампа є подальша спроба недопустити воєнної коаліції РФ з КНР проти США, яка свого часу стала дієвим тактичним ходом *президента Р.Ніксона*.

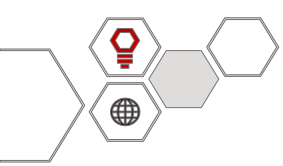
Нагадаю... 15 серпня 1971 р. президент США Р.Ніксон перервав епізод шоу Bonanza, щоб оголосити «нову економічну політику» американським сім'ям.

Серед багатьох заходів, про які розповів Р.Ніксон, були 10% мита на імпорт і відмова від прив'язки курсу долара США до золота. Президент хотів боротися з «міжнародними грошовими спекулянтами», але наслідки виявилися більш глобальними. Незважаючи на те, що це був тимчасовий захід, США більше ніколи не повернуться до так званого золотого стандарту. Те, що стало відомо як «Ніксонівський шок», ознаменувало кінець однієї фінансової ери та початок нової. Глобальна валютна система, розроблена 1944 року у Бреттон-Вудсі в готелі Mount Washington, із забезпеченням золотом долларом США як сонце, навколо якого оберталися всі інші валюти, померла.

Через понад понад півстоліття світ переживає потрясіння аналогічного масштабу. Д.Трамп представив агресивний тарифний режим, в якому і розмір мит, і методологія їхнього розрахунку шокували навіть багатьох прихильників.

Крім того, якщо свого часу Р.Ніксон, йдучи на потепління взаємин США з КНР, прагнув віддалити Китай від СРСР (Росії), то у 2025 році Д.Трамп зробив таку ж спробу, але навиворіт – замирюючись з РФ, він намагався тепер вже Росію відірвати від союзу з Китаєм, що став головним суперником Сполучених Штатів у світі.

Невеличкий екскурс у минуле з цього приводу буде не зайвим. У 1950-х роках *держсекретар США Д.Даллес* стверджував, що ключ до кінцевого розриву китайсько-радянського пакту полягає в тому, щоб безжально тиснути на слабшу сторону, щоби вона висунула дорогі та неприйнятні вимоги до сильнішої. Чим ближче зближалися дві агресивні автократії, тим більше вони

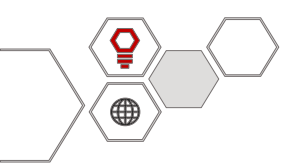
робили життя один одного нестерпним. Потрібно було близько 15 років, щоб розрив китайсько-радянських відносин довів правоту Д.Даллеса.

Несподівані відвідини *Г.Кіссінджером* Китаю 1971 року не були винаходом, який би спричинив розходження між СРСР і КНР, а лише спробою максимального використання вже наявного розколу, який стався 1969 року. Тоді обидві держави вже вели кровопролитну прикордонну війну, а СРСР навіть розглядав можливість завдання удару по ядерних об'єктах Китаю. Мао Цзедун був готовий використовувати «далеких варварів» (США) для протидії «близьким варварам» (Росії) на своїх кордонах.

Ну й, звісно, за ніксонівських часів Росія (тобто – СРСР) не була так щільно спаяна торговельно-економічною інкорпораційною залежністю від КНР, а її банківсько-фінансова система не була квазі-неоколоніальною, зокрема, щодо китайського юаня тощо. Тож спроба Д.Трампа застосувати тактику Р.Ніксона навиворіт, або ж підхід «зворотнього Кіссінджера» є самооманою і зазнає невдачі.

Ба більше, на той час СРСР і КНР не мали, як нині, спільної грант-стратегії – екзистенційного зруйнування Західного Світу, повалення гегемонії США і переформатування глобальної фінансово-економічної системи та докорінної зміни принципів безпеки світового ладу як такого. Нагадаю, що 9 травня 2025 р. Сі Цзіньпін і В.Путін у Кремлі підписали угоду про поглиблення всеосяжного стратегічного партнерства між Росією та Китаєм. Лідери обох країн заявили про намір посилити координацію в усіх сферах, зокрема військовій, і рішуче протидіяти курсу Вашингтона на подвійне стримування Китаю й РФ. У спільній заяві політиків було вказано, що «конфлікт в Україні» може бути врегульований лише шляхом усунення його першопричин. Сі також додав, що Росія й Китай повинні бути справжніми сталевими друзями, загартованими у сотні випробувань.

На межі чверті XXI століття стратегічна єдність провідних ревізіоністських держав світу (РФ і КНР) є глибокою і далекоглядною. Москва

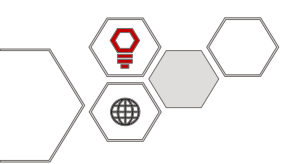

та Пекін намагаються створити радикально інший міжнародний порядок, в якому американська міць буде підірваною, американські союзи розірваними, а автократія запанує завдяки руйнуванню глобального панування демократії.

Більше того, обидві сторони розуміють, що вони не зможуть перемогти США, якщо одночасно намагатимуться перемогти одна одну і саме тому спроба Д.Трампа застосувати щодо Росії геополітичне лекало Р.Ніксона, що було у минулому столітті приміряно до Китаю є безперспективною, а застосунок «зворотнього Кіссінджера» – даремним витрачанням дорогоцінного часу і втратою ще коштовнішої глобальної репутації США як оплоту демократичних цінностей і міжнародного права.

Усе це Д.Трамп водночас прагнув поєднати зі стратегією фінансово-економічного задушення суперника, яку ще відносно нещодавно вдало застосовував *президент Р.Рейган*. Йдеться не лише про славнозвісні перегони озброєнь (зокрема й програму СОІ – т.зв. зоряних воєн) та інформаційну війну й війну СРСР в Афганістані (чим нині може слугувати війна РФ в Україні), а й про масштабну санкційно-ізоляційну політику щодо Советів.

Нагадаю з цього приводу, зокрема, про Координаційний комітет з експортного контролю, більш відомий як КоКом або КОКОМ (англ. Coordinating Committee for Multilateral Export Controls, CoCom), – міжнародну організацію, створену країнами Заходу у 1949 р. для багатостороннього контролю над експортом до СРСР і інших країн Ради економічної взаємодопомоги. У епоху Холодної війни КоКом складав переліки «стратегічних» товарів і технологій, що не підлягають експорту в країни «східного блоку», а також встановлював обмеження з використання товарів і технологій, дозволених для постачання як виняток. Він був ініційований за ініціативою США і мав на меті перешкодити країнам, що перебувають під радянським впливом (державам Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), отримати доступ до сучасних технологій. В основному це торкнулося зброї, ядерної енергетики, промислових підприємств і мікроелектроніки (чіпів).

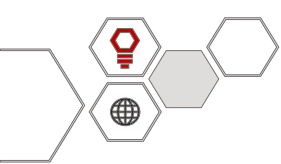

Зауважу, що спічрайтером Р.Ніксона, а потім директором з комунікацій Р.Рейгана був згаданий вище ультраконсервативний *республіканець* П.Б'юкенен, який 1992 року поступився у республіканському партійному праймеріз у кандидатстві на президентство США Д.Бушу.

З того часу П.Б'юкенен активно і послідовно проповідував доктрину нового курсу США, яку відображено у його працях *The Great Betrayal: How American Sovereignty and Social Justice Are Being Sacrificed to the Gods of the Global Economy* [7], *The Death of the West: How Dying Populations and Immigrant Invasions Imperil Our Country and Civilization* [8], *State of Emergency: The Third World Invasion and Conquest of America* [9], де він критикував бездіяльність (а деколи і пряме заохочення) владою США нелегальної міграції та демографічну політику в цілому, а також просував ідею побудови стіни на кордоні з Мексикою.

У праці *Went Wrong: How Neoconservatives Subverted the Reagan Revolution and Hijacked the Bush Presidency* П.Б'юкенен піддав критиці зовнішню політику вже Д.Буша-молодшого, зокрема вторгнення США в Ірак та Афганістан [10]. На його думку, Д.Буш підпав під вплив псевдонеоконсерваторів, які насправді були зрадниками ідей Тафта, Голдуотера і Рейгана, позаяк Америка ніколи не проголошувала і не буде проголошувати політику самоізоляції, але, разом з тим, США повинні відмовитися від безкінечних військових втручань [11].

Таке бачення ролі США, яку сповідували не лише П.Б'юкенен, а й С.Пейлін чи сенатор А.Ванденберг, властиво й Д.Трамп, подібне до «джексо́ніанства». У зовнішній політиці джексоніанці готові боротися за велич і свободу США, вірять в унікальність американської нації, але аж ніяк не прагнуть поширити американські цінності, лібералізм і демократію у зовнішньому світі, й водночас джексоніанці готові повністю відстоювати національні інтереси США. Вони готові боротися проти конкретних загроз, але не за абстрактну ідею. Тому, на їхню думку, не слід пов'язувати міць США будь-якими міжнародними інституціями та нормами міжнародного права [12].

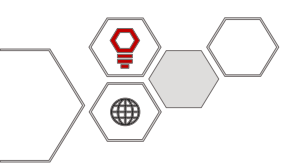
Згодом з'явилася книга П.Б'юкенена Churchill, Hitler, and The Unnecessary War: How Britain Lost Its Empire and the West Lost the World (2008), в якій він вказував на хибність зовнішньої політики США, зокрема надання «безкоштовного» захисту Америкою Європі, розширення НАТО на Схід та постійні військові втручання США туди, де це не було необхідним, позаяк не становило реальної загрози для американців (бомбардування Югославії, війни в Іраку, Афганістані) [13].

Він вважав, що режим Д.Буша відмовився від розумної політики президента Р.Рейгана і повторює британську безглузду політику самознищення – падіння Британської імперії через перенапругу своїх сил по усьому світу. У провину ставилися також виразна американська гординя (США є «незамінною нацією»), чванство (США – «global power»), що змушують Америку укласти непотрібні союзи, які США не можуть виконати (зокрема й розширення НАТО на країни колишнього Варшавського договору та балтійські держави).

Зайвим П.Б'юкенен вважав і надмірно напружену політику США у військовому плані (Іран, Сирія, Хезболлах в Лівані тощо) та в світовій економіці та фінансах тощо. Він також критикував перенесення виробництва зі Сполучених Штатів до Китаю і країн Третього світу й висував ідею запровадження високих тарифів, низьких податків та стимулювання внутрішнього виробництва [13].

Аналізуючи праці П.Б'юкенена та політику Д.Трампа, американській аналітик Д.Грінфілд навіть прийшов висновку, що всі теми передвиборної кампанії Трампа 2016 року були озвучені саме П.Б'юкененом у його праймеріз 1992 року, а також у його подальших виступах та політичних колонках [11].

Саме палеоконсерватор П.Б'юкенен 1 березня 2022 р., через кілька днів після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну, у колонці Did we provoke Putin's war in Ukraine? («Чи ми спровокували путінську війну в Україні?») фактично повторював путінські наративи і звинувачував Білий Дім

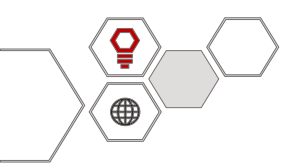
в агресії Кремля через сприяння руху України та Грузії в НАТО. Україна ж взагалі вважалася ним “Sister State” Росії, на яку зазіхнув Д.Байден й таким чином спровокував повномасштабну війну, Росія ж – матінка (“Mother Russia”), а В.Путін – не диктатор, а захисник росіян від олігархів, та проти переслідувань, яких вони нібито зазнають в Балтиці, Україні, Казахстані, а також захисник глобальних традиційних цінностей – християнства, сім’ї, нації.

«Що б ми не думали про Путіна, він не Сталін. Він не вбив мільйони людей і не створив архіпелаг ГУЛАГ. Він також не “ірраціональний”, як критикують деякі експерти. Він не хоче війни з нами, яка була б гіршою, ніж руйнівною для нас обох. Путін – російський націоналіст, патріот, традиціоналіст і холодний і безжальний реаліст, який прагне зберегти Росію як велику та шановану державу, якою вона колись була, і він вірить, що може бути нею знову», – переконував П.Б’юкенен. [14].

Саме цими і кремлівськими наративами живилися Д.Трамп та більша частина американських «нових правих», встановлюючи новий курс США щодо Росії та в особистому ставленні до володаря Кремля.

Відтак, вочевидь, настає кінець епохи спроб США перелаштувати інші держави на свій лад та нав’язати певним народам і країнам власне бачення культурно-суспільного світогляду та громадсько-політичного ладу за допомоги «твердої» сили зброї. Отже – посилиться увага та значення «м’якої» сили, сили фінансово-економічних зашморгів і пільг, сили продовольчих ринків і питної води (екології), міцні альтернативних енергоносіїв і таємниць новітніх технологій (у тому числі й космічних, кібернетичних і штучного розуму), підтримка збройних сил окремих держав і навіть квазідержав чи недержавних утворень (зокрема й псевдоекстериторіальних) коштами та озброєннями тощо.

Західна гегемонія у світі у звичному європейцям уявленні вмирає на наших очах. Про це, зокрема, засвідчила промова президента Франції Е.Макрона на нараді послів в Єлісейському палаці ще 27 серпня 2019 р., який визнав, що світ змінився (як і становище Європи) через низку помилок Заходу та Америки й

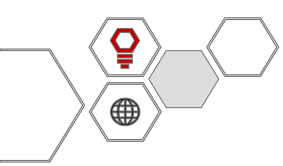
закликав переосмислити військово-дипломатичну стратегію і навіть складові солідарності НАТО. Перш за все, йшлося про Китай і про російську стратегію, а також про те, що колективний Захід мусить зрозуміти, що американсько-європейські звички і даності більше не мають сенсу [15].

Зрештою й попередник Д.Трампа, президент Сполучених Штатів Д.Байден у своєму зверненні до нації 31 серпня 2021 р., яке поширив Білий Дім у своєму Twitter, заявив, що «рішення про Афганістан – [...] воно про закінчення ери крупних військових операцій, спрямованих на перевлаштування інших країн» [16]. Він підкреслив, що Америці необхідно зосередитися на нових викликах, пов'язаних в першу чергу з Росією та Китаєм, а також з кіберзагрозами і проблемою розповсюдження ядерної зброї.

Своєю чергою, з приходом до влади в США нової адміністрації у 2025 році, усередині Республіканської партії посилилася конкуренція чотирьох основних ідеологічних напрямів в геополітичному мисленні. Це, зокрема:

- *рейганівці (неоконсерватори, «примасисти», прихильники геополітичної спадщини і школи Р.Рейгана)*, що вірять у першість США в світі та її супутню відповідальність за контроль міжнародної системи, які переконані у тому, що Америка має й надалі домінувати у світовій системі та захищати такі країни, як Україна (саме гасло Р.Рейгана «Мир через силу» запозичив Д.Трамп для позначення своєї зовнішньої політики щодо російсько-української війни); серед них за трампівських часів можна вказати на таких діячів як сенатор Л.Грем, сенатор Д.Тум, колишній конгресмен (працював у комітетах з розвідки, збройних сил та закордонних справ), радник президента з національної безпеки М.Волтц, його заступник А.Вонг (обидва були звільнені Д.Трампом 1 травня 2025 р.), державний секретар М.Рубіо, директор ЦРУ Д.Реткліфф та ін.;

- *пріоритизатори (вибіркові ізоляціоністи)*, які погоджуються, що США відіграють непропорційну роль у міжнародній системі, але вважають, що Америка перевантажена і їй необхідно зосередитись на Азії, а з Європи та Близького Сходу варто піти;

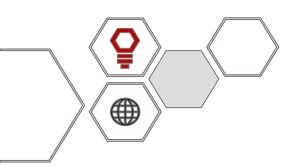

○ *(нео)ізоляціоністи (стимувачі) або «Америка понад усе»*, які заперечують особливу роллю і виняткову відповідальність США у світовій безпеці та розглядають зовнішню політику як уникнення участі Сполучених Штатів в іноземних війнах, а натомість досягнення через тиск сили власних національних інтересів у вузьких сферах чи через низку накиннутих комусь примусових угод – від безкоштовного проходу американських кораблів через Суецький і Панамський канали до повної відмови від підтримки союзників. Віце-президент США Д.Венс – яскравий представник останнього табору, як і багато затятих прихильників MAGA; серед таких також варто зауважити на Д.Трампа-молодшому, І.Кушнер (доньці Д.Трампа), Д.Кушнері (зять Д.Трампа), старшому радникові президента з питань політики С.Міллері, старшому директорові Ради національної безпеки з питань боротьби з тероризмом С.Горка, онлайн провайдерці MAGA Л.Лумер, представникові MAGA у ЗМІ Ч.Кірку (застреленому 10 вересня 2025 р.) та ін.;

○ *технократи-олігархи*, які є мільярдерами, що мають особисті взаємини з Д.Трампом й інкорпоровані ним у структури державного управління та міжнародну політику США; найвпливовіші серед них – спеціальний посланець президента С.Віткофф, екс старший радник президента, що де-факто очолював Департамент ефективності уряду (DOGE) І.Маск, міністр фінансів С.Бессент і міністр торгівлі Г.Лутнік.

Всі чотири фракції ведуть боротьбу за вплив, і Д.Трамп, не маючи чіткої доктрини, кидається між ними, створюючи ще більше хаосу, що спонукало до загрози прогавити глобальне зловіще світове явище – оскаженілого і безпринципного В.Путіна на чолі зміцнілої і неконтрольованої Росії.

Але, як цілком притомно наголошує Bloomberg, основна проблема не в конкуренції ідей, а в тому, що ідеї взагалі втратили значення: зовнішня політика Республіканської партії опустилася з рівня ідеологій рівня особистої відданості одній людині. Це вже не боротьба ізмів – це культ особистості, позбавлений стратегічного мислення.

Бо, інакше, що сталося з запальним сенатором Л.Гремом, який ще нещодавно разом з покійним Д.МакКейном випромінював пекельну рішучість поховати диктатора В.Путіна⁴. Сталевий Д.МакКейн помер, а Л.Грем перетворився на сплавлений пластелін?⁵

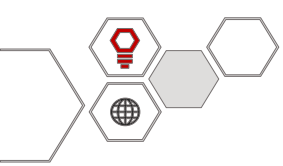
Що сталося з консерваторами-республіканцями, з яструбами сили і справедливості щодо захисту на світовій арені слабших демократій від апетитів потужних диктаторів і чи відомі вони М.Рубіо або М.Волцу?

Єдині, хто наважувався говорити правду – такі, як майже ізольований конгресмен Д.Бекон з Небраски, який відкрито критикував Д.Трампа за м'якість в «оксамитових пальцівках» щодо В.Путіна і закликав США діяти саме в дусі Р.Рейгана, попереджаючи Кремль, що Америка «не заспокоїться й не потуратиме насильницькому завоюванню слабких сильними. Але таких голосів майже не чути.

У результаті, як робить висновок експерт видання, найбільшою загрозою для США та світу стає не В.Путін і не війна в Україні, а внутрішнє гнилля «старої, але вже не великої партії» – отарний менталітет і боягузтво, які заважають легендарній американській інституції говорити правду самозваному королю у власних лавах [18].

⁴ 30 квітня 2025 р. ключовий союзник президента Д.Трампа в Сенаті США Л.Грем заявив, що 72 його колеги підтримали законопроект, який запровадить «нищівні» нові санкції проти Росії та мита на країни, які купують її нафту, газ та інші ключові продукти, якщо В.Путін не розпочне серйозних переговорів щодо припинення конфлікту в Україні. «Мета – допомогти президентові», – заявив журналістам сенатор [17]. Згідно з проектом закону, санкції мали би включати 500% підвищення мит на імпорту з країн, які купують російську нафту, нафтопродукти, природний газ чи уран. Інші обмеження також забороняли би громадянам США купувати суверенні російські облігації. Л.Грем заявив, що має достатньо підтримки в Палаті представників. Він вважав, що В.Путін, зрештою, буде змушений вибрати між переговорами з Д.Трампом про припинення конфлікту і «руйнуванням» російської економіки [17].

⁵ 25 травня 2025 р. Л.Грем у своєму виступі в Сенаті США, який уже назвали одним з найжорсткіших з початку російсько-української війни, заявив: Росія має припинити бійню – або отримає «санкції, що ламають кістки». Китай і Індія – співучасники, якщо купують російську нафту, заявив сенатор і додав, що США більше не будуть спостерігачем. Сенат бере ініціативу, наголосив він. Л.Грем порівняв Росію з Третім Райхом, згадав Д.Кеннеді, Р.Рейгана та Будапештський меморандум, а також зауважив, що президент України В.Зеленський готовий до компромісу, а натомість президент РФ В.Путін грає на затягування. Л.Грема підтримала сенаторка Д.Ернст, яка виступила зі словами підтримки Україні. Вона згадала свої відвідини ще радянської України у 1989-му році, участь українських військових у миротворчій місії в Іраку та закликала до тиску на В.Путіна. Д.Ернст, зокрема, заявила: світ дивиться на Сполучені Штати, і якщо Америка не діятиме хаос пошириться далі.

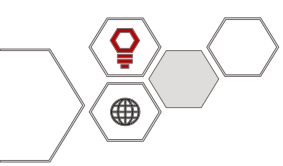

Змушення ж України до миру через потурання агресивній Росії та в намаганні зблизитися з В.Путіним у політиці Д.Трампа – це, якраз, не консервативно-республіканський курс Р.Рейгана, що втілений у гаслі «Мир через силу» і портрет якого висить на почесному місці в Овальному кабінеті, а перевернутий догори дригом спотворений псевдорейганізм: «Мир через капітуляцію»/«Мир через слабодухість». Чи має така залицяльна політика щодо Росії щось спільне з тими принципами, які сповідував Р.Рейган щодо Росії як до «імперії зла», а до Америки як до «сяючого міста на пагорбі».

Україна у цьому ребусі виявилася для США відпрацьованим чинником, що виконав свою стратегічну роль – послаблення Російської Федерації як глобального гравця і потенційної всебічної загрози для Сполучених Штатів. Відтак тактика адміністрації Д.Байдена у політиці виснаження потуг Московії (військових, економічних, фінансових тощо) у російсько-українській війні й, водночас, не допущення прямого зіткнення Вашингтона і Москви, в тому числі через побоювання вибуху ядерної війни, полягала у стратегії стримування від остаточної перемоги обох сторін – як України, так і Росії, набула логічного продовження і завершення у тактиці адміністрації Д.Трампа.

Тож примушення Києва до потворного «брудного миру» з Москвою є стратегічною метою і перемогою для Вашингтона, який домогся перенесення фінансового тягара в НАТО на європейські держави-члени Альянсу та мілітаризації Європи, розв'язавши собі руки у зосередженні на глобальному протистоянні з Китаєм.

Фактичне ж залишення за Росією частини окупованої нею української території створюватиме ілюзію перемоги В.Путіна в очах його громадян, хоча й, насправді є доконаною стратегічною поразкою Кремля, а збереження державності України на решті вільної території, перетворюючи її де-факто на буферну зону, стає турботою самозбереження Європи і номінальною перемогою НАТО і США, які виходять у проміжний постперіод

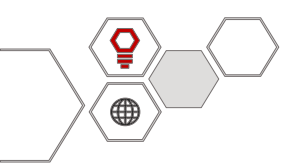
мобілізованішими, модернізованішими, мілітаризованішими, міцнішими та об'єднанішими на європейському субконтиненті.

Тож, як цілком логічно припускав редактор The Financial Times й головний економіст American Compass О.Касс, у новому багатополлярному світі, який прийде на зміну «ліберальному світопорядку», що існував протягом десятиліть після закінчення Холодної війни, США очолять економічний союз та союз безпеки. Участь у блоці, очолюваному США, вимагатиме виконання певних вимог, головними з яких є збалансована торгівля, за якої жодна країна не матиме великого профіциту чи дефіциту за рахунок інших; кожен член Спільки візьме на себе ініціативу щодо забезпечення власної безпеки; та спільне зобов'язання виключити Китай зі своїх ринків. У цій новій реальності будь-яка ринкова демократія муситиме віддати перевагу попаданню в орбіту Китаю. Мексика та Канада, які спочатку випробували на собі всю тяжкість дій США, неминуче стануть основними членами цієї спільки поряд із США; Японія та Індія, як головні регіональні суперники Китаю, також є її очевидними учасниками. «Але де Європа?», – задається він справедливим питанням і зауважує: «У випадку з Європою питання стоїть гостро. Стратегічна цінність та вплив континенту знаходяться на низькому рівні – від скорочення чисельності населення та саморуйнівної енергетичної політики до кризи демократичної легітимності та відсутності інноваційних технологій» [19].

Саме про це говорив віце-президент США Д.Венс 14 лютого 2025 р. на Мюнхенській конференції, а 9 квітня 2025 р. американський міністр фінансів С.Бессент попередив європейських лідерів, що рух у бік Китаю означає перерізання власного горла.

Україна ж в цих розкладах й взагалі стала для США розмінною монетою з Росією та, водночас, тягарем і можливим рятівним стандартом для Європи, якщо вона й справді прагнутиме відродження.

Америка ж нічого по-справжньому не втрачає й навіть дещо здобуває, адже напівпоразка України, але й її напівперемога через збереження державності і

суверенітету, знімає головну загрозу для США – втягування у повномасштабну війну з Росією. Сама ж Російська Федерація залишається ослабленою й наочним прикладом того, що неможливо перемогти того, кого підтримує НАТО – застереження для Китаю, Ірану та іншим потенційним суперникам про надто дорогу ціну спроби кинути виклик Заходу.

Проте чи усвідомили у Вашингтоні справжню сутність кремлівської «дипломатії» часів В.Путіна та Росії, коли після розпаду Радянського Союзу припускали, що з Москвою можна розвивати широке стратегічне партнерство?

Чи затирили там досвід Д.Буша-молодшого, який запросив російського лідера на своє ранчо в Кроуфорд, де покатав його на пікапі Ford, а потім написав, що «поглянув цій людині у вічі» і «зміг відчувати його душу». Пізніше президент США зізнався, що кремлівський маніпулятор політично ошукав американського політика.

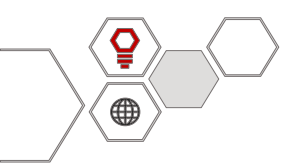
Чи замирили В.Путіна інші президенти США, коли Б.Клінтон вітав вступ РФ до «Великої сімки» у 1997 р., а Б.Обама протягнув її до СОТ у 2012 році?

Коли класики вважали, що дипломатія – це мистецтво можливого і компромісів, то для В.Путіна дипломатія – це мистецтво маніпулювання і залякування.

Чи затирав це Д.Трамп у свій перший президентський термін, коли В.Путін вже застосовував метод маніпуляції щодо нього у Гельсінкі в 2018 році й президент США виявив імпотентність щодо втручання Москви у президентські вибори в його країні у 2016 році, всупереч американській розвідці та фактично вставши на бік Кремля?

Чи засвоїли у Вашингтоні урок застрашеного путінською риторикою ядерного удару президента Д.Байдена у 2022-му?

Висновки. Світ перебуває в переломній точці, і Пекін і Москва готові стати головними бенефіціарами удару, завданого самостійно США по своєму ж глобальному авторитету.

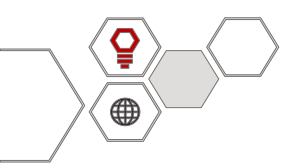
Якщо ж такі тенденції збережуться, Європа вже найближчим часом може зіткнутися на своїх кордонах із повністю мілітаризованою автократією, що структурно схожа з Північною Кореєю – і набагато небезпечнішою, а Сполученим Штатам Америки, можливо, доведеться миритися з військовим союзом між Росією та Китаєм. Тож Путіну та Сі потрібно лише розробити стратегію, як скористатися цим історичним моментом та забезпечити незворотність заходу гегемонії США.

Тепер, коли старий порядок стрімголов летить у прірву минулого, що завадить Трампу доєднатися до Путіна та Сі, аби увійти в історію творців нової дійсності, у тому числі ще більше перекроїти карту світу.

Сучасний світ помер, але в його посмертній позафізичній агонії мусить зродитися нова доба, яка вже виникає з закономірної формули цивілізаційного розвитку і прийдешніх викликів, що постали перед людством.

З огляду обумовленого ланцюга розвитку формули військово-політичного глобального домінування, виразно постає така її закономірність до набуття змін і нових складових (якщо образно):

- “позапозавчора” для воєнно-політичного і торговельно-економічного домінування у відомому світі достатньо було опанувати стратегічними шляхами і висотами на суходолі;
- “позавчора” таке домінування мало бути доповнене й пануванням в океані (як на воді, так і згодом під нею);
- “вчора” запорука домінації мусила додати до цієї складової ще й домінування у небі;
- у “післявчора” така формула домінування включила у себе (на додаток до попередніх складових) також й опанування ядерним потенціалом, інфопростором і кібермережею й під завісу “сьогодення” ще всеохопною ІТ-технологічною домінантною, яка
- на “завтра” вже нині потребує наступної трансформаційної ланки – домінування ще й у глобальній матриці штучного розуму, інтелектуалізації

політичної свідомості, в сенсі деприми́тивізації критичного мислення глобального демосу, й монополізації навколоземного космосу.

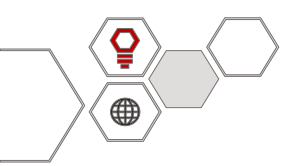
Усе тісно переплітається не лише у потребі: нових технологічних можливостей, доступних лише окремим глобальним акторам, а й з необхідністю новітньої зміни енергетичних запасів і розширення (перерозподілу) обмеженої географії ресурсних мінералів, оволодіння ними; контролю за розподілом життєдайних потреб людства (прісна питна вода, родючі землі, продовольство тощо); боротьби за мізки (війни за вчених), узурпації контролю над науковими інноваціями та їх поширенням, а також оволодіння інформаційним і кіберпростором (штучним розумом), транснаціональним ринком виробництва і праці тощо між обмеженим числом гравців у закритому клубі ексклюзивних маніпуляторів громадською думкою та планетарною системою безпеки.

Тож гранди мусять прагнути до розширення і набуття вже не надваги і навіть не мегавагової потуги, а спрямованої на домінування у “післязавтра” зетаміцності з похідним прагненням до набуття ронапотужності чи кветазначення з абсолютизацією своєї ролі на планеті й в навколо планетарному космосі.

Отже гросмейстери звужуватимуть свій клуб гравців на світовій шахівниці чи трупу акторів глобального театру і вже намагаються й взагалі змінити гру й стиснути команду до кількох врівноважених обраних планетарної геополітичної секти пантеону земних богів.

За таких умов у зовнішньополітичній площині геостратегічної трансформації простору планетарної безпеки величезна низка держав, включаючи Україну, цілеспрямовано доводяться до втрати своєї суб’єктності й примусово перетворюються на дрейфуючі об’єкти між глобальними течіями світового геополітичного океану.

Висловлюючись алегорично, сучасна міжнародна політика змінила свою гральну залу й перемістилася від великої шахівниці до глобального більярдного столу. Відтак гранд-інтелектуалів від політики складних стратегічних шахових

комбінацій, що у затамованій тиші, яку зрушували звуки щезнення пішаків, тур, слонів чи ферзів та шурхіт зміни ходів, які грали з фігурами різної, але двокольорової, геополітичної ваги та статусу, змінили гранд-майстри гучного розбиття ударами киями скупчення чи розльоту пронумерованих різнобарвних, але уніфікованих для цього куль, обраних ними для забиття у геополітичну лузу.

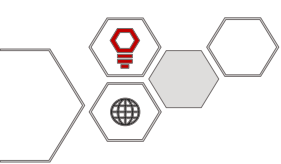
Проте головною трагедією світової безпеки стала тенденція не до покарання агресора, а замирювання через задоволення його апетитів, що здатне призвести не лише до перманентного продовження будь-якої проксі-війни чи війни регіональної, а й спровокувати ланцюг війн по усій планеті з переростанням його у глобальне світове бойовище Третьої світової.

Властиво, ця нова світова війна вже триває на десятках фронтів по усій планеті, руйнуючи порядок, що був сформований після 1945 року. Відбувається доконаний тектонічний геополітичний зсув, що змінює фундаментальні основи безпеки. Це не класична війна, але саме тому вона й така небезпечна: вона розмита, багаторівнева, а тому майже не піддається контролю. А це означає, що багатополярність, яка насувається, є масштабним геостратегічним потрясінням і лише створює марево нової конфігурації новітньої системи глобальної безпеки, якої насправді не існує, яка являє собою ілюзію.

Світ зсудомило і приголомшило й він очманіло шукає нові орієнтири за умов планетарної турбулентності.

Таким чином на зміну нещодавніх двополярному і однополярному світам промайне вихор багатополярності й в хаосі його дегуманізованої поліцентричності вже видніється привид новітньої доби – імпера-полюсності (імпера-центризму) чи імперадівідного світу – розподіленого між володарюючими світом.

Проте не кожний хаотичний період закінчується новим порядком. У низці випадків старий порядок має шанси встояти й адаптуватися до нової дійсності і до нових змін, не зруйнувавши достеменно свої головні основи, а натомість

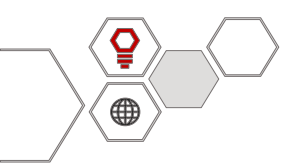
більшою чи меншою мірою відкорегувавши певні правила і засади, й тим самим зберегти свої визначальні/фундаментальні ментальні засади. Утім, навіть не завдавши руйнівного внутрішнього і зовнішнього удару старому ладу, хаос однак використовується акторами в сучасному світі як головний засіб для встановлення нового порядку та просування нових цінностей.

Відтак менш вагові гравці, які були вичавлені поза межі столу суб'єктності чи й взагалі не допущені до гральної зали, аби не перетворитися на дрейфуючі квазісуверенні об'єкти або ж на геобільярдні кулі для розіграшу геополітичних партій, муситимуть входити в нові альянси, аби уникнути власної невагомості та спробувати не допустити дисбалансу не лише військових, а й природничо-ресурсних, енергетично-кліматичних, торговельно-виробничих, науково-технічних та політико-дипломатичних сил тощо. Адже, якщо ви не за столом – то цілком вірогідно можете опинитися в меню тих, хто при ньому.

Проте й ці альянси мають бути спроможними здійснити квантовий стрибок у своєму оформленні і поступу, аби здобути гідний поваги, достойний світ (дігнуцентричний/дігнусполярний світ) й не бути розчавленими і поглинутими майбуттям.

Й від цього поступу й залежатиме дилема майбуття: *impera*-центричність чи *dignus*-центричність світу (*imperacentric world vs dignuscentric world*). Новий порядок може запанувати не лише як результат руйнівної війни чи тріумфу тотального хаосу, а й як наслідок постконфліктного компромісу чи погодження позицій і поступок у приборканні керованого хаосу з метою недопущення світової руїни.

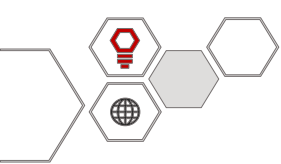
Один із шляхів підготовки до хаосу – створення ситуації, в якій «державо-жертва» («цивілізація-жертва») починає грати на «чужому» полі за чужими правилами. Водночас рішуча протидія щодо розпалювачів «конфлікту», без чого «хаос» не вибухне руйнівним ефектом та твердість акторів щодо неприйняття ультиматуму «компромісу» цілком здатні зберегти оновлене і сталіше *status quo*.

У цих тектонічних зламах сьогодення й в новітній боротьбі, що розгорілася на земній кулі, й загартовуються нові мечі та орала майбутнього світового порядку і вже починає формуватися багатовимірною матриця нової ери історії людства.

Список використаних джерел:

1. Гай-Нижник, П. (2025). *Сенсові ідеологеми В.Путіна: нарративи ціннісних маніпуляцій та casus belli геополітики і геостратегії РФ*. Київ: Саміт-книга, 440 с.
2. Luxmoore, M. (2025, March 4). *Putin Played a Long Game. It's Starting to Pay Off*. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/world/russia/russia-putin-trump-nato-strategy-118abd59>
3. *Trump has 'lost his patience' with Hamas' horrors, says Secretary Rubio* (2025, March 05). Fox News. <https://www.foxnews.com/video/6369659378112>
4. *An exclusive analysis shows that the US president's views on the war in Ukraine are increasingly aligned with the Kremlin* (2025, April 28). Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/features/2025-trump-putin-policy/>
5. Brink, B. (2025. May 16). *I was U.S. ambassador to Ukraine. I resigned because of Trump's foreign policy*. Detroit Free Press. <https://www.freep.com/story/opinion/contributors/2025/05/16/trumpukraine-policy-russia-ambassador-resign/83648993007/>
6. *Secretary Marco Rubio with Megyn Kelly of The Megyn Kelly Show* (2025, January 30). U.S. Department of State. <https://www.state.gov/secretary-marco-rubio-with-megyn-kelly-of-the-megynkelly-show/>
7. Buchanan, P. J. (1998). *The Great Betrayal: How American Sovereignty and Social Justice Are Being Sacrificed to the Gods of the Global Economy*. New York: Little Brown & Company, 384 p.

8. Buchanan, P. J. (2002). *The Death of the West: How Dying Populations and Immigrant Invasions Imperil Our Country and Civilization*. New York: St. Martin's Press, 320 p.

9. Buchanan, P. J. (2006). *State of Emergency: The Third World Invasion and Conquest of America*. New York: Thomas Dunne Books, 320 p.

10. Buchanan, P. J. (2004). *Went Wrong: How Neoconservatives Subverted the Reagan Revolution and Hijacked the Bush Presidency*. New York: Thomas Dunne Books, 288 p.

11. Greenfield, J. (2016, September/October). *Trump Is Pat Buchanan With Better Timing*. Politico Magazin. <https://www.politico.com/magazine/story/2016/09/donald-trump-pat-buchanan-republicanamerica-first-nativist-214221/>

12. Mead, W. R. (1999–2000, Winter). *The Jacksonian Tradition*. The National Interest, 58. P. 5–29.

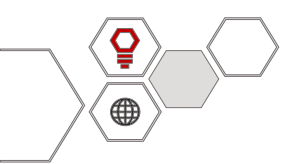
13. Buchanan, P. J. (2008). *Churchill, Hitler, and The Unnecessary War: How Britain Lost Its Empire and the West Lost the World*. New York: Three Rivers, 544 p.

14. Buchanan, P. (2022, March 1). *Buchanan: Did we provoke Putin's war in Ukraine?* Standard-Examiner. <https://www.standard.net/opinion/national-commentary/2022/mar/01/buchanan-did-we-provokeputins-war-in-ukraine/>

15. *Discours du Président de la République Emmanuel Macron à la conférence des ambassadeurs et des ambassadrices de 2019* (2019, 27 août). Élysée. <https://www.youtube.com/watch?v=QOFCvf1AGvE>

16. *Remarks by President Biden on the End of the War in Afghanistan* (2021, August 31). The White House. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/08/31/remarks-by-president-biden-on-the-end-of-the-war-in-afghanistan>

17. Dennis, S. T. (2025, May 01). *Graham Says He Has Broad Senate Support for New Russia Sanctions*. Bloomberg.

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-05-01/graham-says-he-has-broad-senatesupport-for-new-russia-sanctions>

18. Kluth, A. (2025, April 30). *Ukraine Is Where Republican Foreign Policy Went to Die*. Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2025-04-30/ukraine-is-where-republican-foreign-policy-went-to-die>

19. Cass, O. (2025, April 12). *Europe must choose between America and China*. The Financial Times. <https://www.ft.com/content/70294411-3738-45cd-b582-c60c238593d1>